מיכאל שלמה אבישיד

רב קהילת חב"ד רמת בית שמש א'
ראש כולל להוראה 'יושב אוהלים'
דיין בועד רבני ליובאוויטש צרפת

Michael Chlomo Abichid

Rav kehilat Habdad a Ramat Beth Shemesh, Israel

Rosh Kolel Yochev Ohalim

Dayan au Vaad Rabanei Loubavitch de France

גדר הנולד בפונדקאות וחובת גיורם

יום ב', כ"ב שבט ה'תשפ"ג, בית שמש, אה"ק ת"ו,

לכבוד ידידי חביבי הרה"ח הרב שמואל אלעזר ניסילביץ' שי',

התבקשתי לחוות דעה בדין גיורם של קטנים המתחנכים אצל הורים שאינם שומרים תורה ומצוות לע"ע, אשר נולדו מביצית של גויה ומאֵם פונדקאית יהודיה, או להיפך, אשר לפי חילוקי הדעות יוגדרו לפעמים גיורם כגירות לחומרא.

הנני העני ממעש נרעש ונפחד מלהביע דעה בנושא כה חמור, באתי להשיב, כיהודה ועוד לקרא, כי כבודו כבר קיבל תשובות מגדולי הרבנים שליט"א, ומי אני ומה אני לפרסם דבר ה' לצד הענקים הנ"ל, ובכל זאת אמלא בקשתו, כי אם אפשר לסייע בהצלה פורתא ולעמוד ולהגן על קדושת עמך ישראל הק', גם החלש יאמר גבור אני. והנה, אף שניתן לכתוב בזה קונטרס שלם, מ"מ אסתפק במכתב קצר, ועוד חזון למועד לפרוש הכל בארוכה בס"ד.

א) ראשית אעיר בנידון של **ביצית של גויה באֵם פונדקאית יהודיה**. דעתי העניה נוטה לומר שהילד **גוי לכל דבר**, כי אזלינן לענ"ד **אחרי אֵם הביצית**, וכבר האריכו גדולי הפוסקים בזה. **ע"כ בנידון זה ברור שיש צורך בגיור גמור**.

(כידוע דברי הגמרא בנדה ל"א על ג' שותפים באדם, ואמו מזרעת וכו', ודברי רש"י בסנהדרין צ"א שפירש את הגמרא בנדה ט"ז, והגמרא ביבמות ע"ח, שגם העובר צריך טבילה אלא שיוצא בטבילת אמו, ולא אמרו שהוא יהודי בלי טבילה בגלל שגדל בבטן אֵם יהודיה, וד"ל. וכן מדברי רש"י ביבמות צ"ז באשה שהתגיירה עם תאומים בבטנה, שביאר דהוא מטעם כקטן שנולד, וד"ל. וההוכחה להיפך מדברי רבי יונתן בן עוזיאל נדחתה בטוב טעם, הן מטעם שאין למדין מאגדה כפי שכתבו הגאונים, וראה מג"א באו"ח סי' קכח ס"ק כט, וכבר האריכו בזה הנו"ב והחוות יאיר, גם באגדה שאינה סותרת את הש"ס וק"ו בנידון דידן, כי בש"ס בבלי וירושלמי במסכת ברכות מפורש אחרת, וד"ל. וכן נדחתה בטוב טעם ההוכחה ממסכת סוטה מג בדיני ערלה כי אין ללמוד מצמחים על בני אדם ועוד הוה דומה לב' ביציות וד"ל).

אבל אין להתעלם שעסקינן בנושא מחודש שלא עלה בבית מדרשם של התנאים ואמוראים, וכן לא אצל הגאונים והראשונים אשר הלכו באור ה' בלי אפילה, וגם בשו"ע ונו"כ אין נמצא מדיון זה.

ורק בדור אחרון, דור יתום, עקבתא דמשיחא, אשר בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו מחושך הגלות, הופיע נידון זה החמור והמורכב, ולכן נמצאו חילוקי דעות בענין זה.

ב) לגבי **ביצית מאֵם יהודיה בפונדקאית גויה**, יש הסברים שצריך הילד לעבור גיור גם כן, כי לדעתם אזלינן בתר האֵם הפונדקאית. ויש הסוברים שיש כאן ב' אמהות, ויש שנשארו בספק (תשובה ידועה בשו"ת ציץ אליעזר חלק טו סי' מה).

ולכן היה ברור אצל רבים מגדולי ישראל אשר בדורנו (ומהם הגאון הרב משה פיינשטיין ז"ל, והגרש"ז אויערבאך ז"ל, והגרי"ש אלישיב ז"ל, והגר"ש וואזנר ז"ל, ובעל המשנה הלכות ז"ל, והגאון הרב עובדיה יוסף ז"ל, והגרז"נ גולדבערג ז"ל) שגם אם נטו לצד אחד, **מ"מ דרשו גיור לוולד בכל מקרה**, כי חייבים לחשוש לכל הדעות מכיון שעסקינן בקדושת עם ישראל ועתידו, ובפרט שהוא דיון שלא הכירו אבותינו. **ולכן אין ספק שיש לגיירם כדת וכדין**.

ג) והנה ידוע אשר קבלת כל המצוות אפילו דקדוקי דברי סופרים הוא יסוד היסודות בתנאי הגירות, כפשט הפשוט של הברייתא במסכת כתובות ל', וכן נפסק ברמב"ם בהל' איסורי ביאה פי"ג, ובשו"ע יו"ד ריש סי' רסח ונו"כ (דברי שו"ת אחיעזר בזה הוגדרו כחידוש ואכ"מ להאריך בזה).

מיכאל שלמה אבישיד

רב קהילת חב"ד רמת בית שמש א'
ראש כולל להוראה 'יושב אוהלים'
דיין בועד רבני ליובאוויטש צרפת

Michael Chlomo Abichid

Rav kehilat Habdad a Ramat Beth Shemesh, Israel

Rosh Kolel Yochev Ohalim

Dayan au Vaad Rabanei Loubavitch de France

ואין סברא לע"ד לומר שגיור קטן אינו מותנה כלל בקבלת מצוות, אלא ברור כשמש לענ"ד שדברי הגמרא בכתובות י"א בגיור קטן שבא עם אביו וגיורו על דעת בית דין, הוא על סמך שכנראה ימשיך בקיום המצוות, כיון שמתחנך במשפחה השומרת תורה ומצוות, או שהבית דין לוקחים אחריות לחינוכו וכן הבינו תוס' בסנהדרין ס"ח, וז"ל "ואין חסרים אלא קבלת מצוות, ולא מיחו היינו קבלה", עכ"ל, וד"ל. ופשוט שא"א לוותר על היסוד הגדול של כל גיור והוא קבלת המצוות.

ועוד שרבים פרשו שלא שייך לומר זכין לאדם שלא בפניו (בקטן שאין לו דעה) בנידון של ילד שאינו מקבל, בביתו ובבית הספר, חינוך של תורה ומצוות, כיון שבתנאים אלה קיום המצוות הופך לחוב של ממש, ואין חבין לאדם שלא בפניו, כידוע בזה הפסק של השרידי אש בח"ב סי' צו ועוד רבים אשר א"א לפורטם כי רבים הם.

ולכן ח"ו להקל ראש בגיורם, ואסור בהחלט לגייר קטנים אשר לא מתחנכים בחינוך הכשר. וזאת גם אם עסקינן בגיורים שיוגדרו לפי השיטות **כגיור לחומרא**, כי גיור לחומרא פירושו לעשות גיור, והרי גיור בלי קבלת מצוות (בהשערה שהקטן ימשיך בדרך התורה גם כשיגדיל) אינו נקרא גיור, כאמור.

ועוד והוא העיקר, כאמור לעיל, שגם אם יש נטיה לצד אחד, הרי גדולי הפוסקים סבורים שא"א כלל להכריע לאחד מצדדי הספק בצורה ודאית וברורה, ולכן גם ההגדרה של "גיור לחומרא" בניד"ד אינה כל-כך מדוייקת.

ד) והנה, לצערנו ראינו אזלת יד אצל רבנים מסויימים בזה, (ולצערנו ישנם אף כאלה "המשחקים באש", וסומכים לפעמים על ב' הצדדים לקולא, ולכן לפעמים מורים שאין צורך כלל בגיור כי אזלינן בתר האֵם הפונדקאית, ולפעמים יאמרו שאזלינן אחרי אֵם הביצית, בטענה שיש תמיד על מי לסמוך, והוא דבר המסמרר, שומו שמים, ר"ל), **ויש להלחם בתופעה זו, למען קדושת עמנו ועתידו. ואין לוותר על גיור בכלל, רק שלגבי גיור קטנים, צריך להיות כנ"ל, כדת וכדין**, ע"פ התנאים הנ"ל, וע"פ המבואר בשו"ע יו"ד ס' רסח סעיף ז'. ע"ש. **ואלה אשר אינם מתחנכים בשמירת תו"מ לע"ע, יגיירו אותם אחר שיגדלו ויגיעו לגיל מצוות, ומרצונם המלא.**

וקיצרתי במקום שאמרו להאריך, מפאת אפס הפנאי, ודחיקת השעה להביע דעה ברורה, כבקשת רבים, ואי"ה עוד חזון למועד לבאר הכל בארוכה, בס"ד.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, היודע הנגלות והנסתרות, שנזכה לשמור על ממלכת כהנים וגוי קדוש, ונזכה להחזרת הסנהדרין בטבריה, ומשם לבית מקדש, בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו, אכי"ר.

מיכאל שלמה אבישיד

